

Ἡ γέφυρα ἐστηρίζετο, ὡς καὶ ἐν τῷ ἀπέναντι ἀντιγράφῳ τοῦ στουακτείου ἰχνογραφήματος καταφαίνεται, ἐπὶ τριῶν ἀψίδων, ὧν ἡ μεσαία εἶχε πλάτος εἴκοσι ποδῶν, κατὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀτυχῶς σφαγέντος περιηγητοῦ Φρ. Βερνών (1676)¹⁷⁾. Οἱ δὲ λίθοι τῶν ἀψίδων ἦσαν ὑπερμεγέθεις, ἱσοπαχεῖς καὶ ἱσομήκεις καὶ ἀλλεπαλλήλως τοποθετημένοι ἄνευ πηλοῦ, καὶ τὸ πλάτος 22—23 μέτρων¹⁸⁾. Ἐπὶ τοῦ εὐρέως χώματος ἡ καταστροφώματος (plate-forme), τοῦ σχηματιζομένου εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς ἄκρην τῆς γεφύρας, μοναχαὶ γυναῖκες ὠκοδόμησαν μονὴν καὶ ἐκκλησίαν ἐγκαταλειφθείσας ὅτε αἱ Ἀθηναὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐκυριεύθησαν. Τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα ἐκλείον ἐντελῶς τὴν εἰς τὸ Στάδιον ἀπὸ τῆς γεφύρας ἔξοδον, μὴ οὖσαν ἄλλως δυνατὴν ἢ διὰ τοῦ πυλῶνος τῆς ἐκκλησίας, ὡς ὁ πατὴρ Βαβίνος μαρτυρεῖ· κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἐστηρίζοντο τὰ μεσαιωνικὰ ταῦτα κτίσματα ἐπὶ πύλης θριαμβικῆς ἀρχαίας εἰς ἣν ἡ γέφυρα κατέληγε, διότι οὐ μόνον τοιαύτη ἐξήγησις ἀποδοτέα, κατὰ τὴν ὁρθὴν τοῦ De Laborde παρατήρησιν, εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐπὶ τῆς γεφύρας οἰκοδομῶν, τὸ εἰκονιζόμενον ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν καπουκίνων, ἀλλὰ καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ Leroy καὶ τοῦ Stuart παραπλήσιον τοιαύτην πύλην σχῆμα προσδιδούσι τῷ ἀπεικονιζομένῳ ἐρειπίῳ τῶν εἰρημένων οἰκοδομῶν¹⁹⁾.

Κατεστράφη δὲ ἡ γέφυρα αὕτη ἐν ἔτει 1774 κατὰ τὸν συνήθη τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τρόπον, κρημνισθεῖσα δηλονότι ὑπὸ τοῦ τότε ὀθωμανοῦ διοικητοῦ, εἰς ὃν τὸ ὑλικὸν ἐχρησίμευσε πρὸς διαφόρους οἰκοδομὰς, καὶ σήμερον οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται ἢ μόνον τὰ δύο ἐκτέρωθεν ἀντιτειχίσματα ἀρκούντως καὶ αὐτὰ βεβλαμμένα²⁰⁾.

Τὰ παρατιθέμενα τρία ζωγραφήματα ἀπεικονίζουν τὸ μὲν τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν τῆς γεφύρας ἀντιτειχισμάτων, ἀπέναντι τοῦ Σταδίου, τὸ δὲ τὴν γέφυραν αὐτὴν ὡς κυρίως ἐξωγραφῆθη ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ Στούαρτ, καὶ τὸ τρίτον τὴν πόρρωθεν ἀποψιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὁχθῇ κειμένου καὶ ἐκτοτε ὀλοσχερῶς κηταστραφέντος ἰωνικοῦ ναύσκου, τοῦ Τριπολέμου ἱσως (*Παναγία εἰς τὴν πέτραν*), περὶ οὗ ἄλλοτε θέλει πιθανῶς γείναι ἐνταῦθα λόγος.

¹⁷⁾ De Laborde, I. σ. 251.

¹⁸⁾ Chandler, κερ. XV ἐν τέλει.—Stuart ἐνθα ἀνωτέρω.—De Laborde, I, σ. 206 ἐν σημειώσει. Breton ἐνθα ἀνωτέρω.—Spon, τόμ. II. σ. 123, μετὰ τοῦ ὀπισθεν σχεδίου τῶν Ἀθηναίων εἰκονίζοντος τὸ σχῆμα τῶν τριῶν ἀψίδων.

¹⁹⁾ Spon, τόμ. B' σ. 123. De Laborde, τόμ. II, σ. 18, τόμ. I, σελ. 78, 209 καὶ 228, ἐνθα καὶ τὰ ὑπὸ τῶν μοναχῶν γραφέντα σχέδια τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν διπλὴν αὐτῶν ἔκδοσιν, περιέχοντα ἀτελῆ ἀλλὰ πολὺ τιμὸν τῆς γεφύρας εἰκόνα.—Breton ἐνθα ἀνωτέρω.

²⁰⁾ Breton, αὐτόθι.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς παλαιᾶς γεφύρας.

Νῦν δ' ὅτε ἔδοξε τοῖς ἐφόροις τῶν Ὀλυμπίων ὅπως ἀνεγείρωσιν αὐτὴν, δὲν ἦτο ἄρα γε ὀρθότερον, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ὑπαρχόντων σχεδίων, νὰ ἀνοικοδομηθῇ κατ' αὐτὰ καὶ τὰς ὑπὸ τῶν περιηγητῶν γιγνομένας γνωστὰς κυρίας βάσεις, ὅπως τὸ ἐπὶ γηραιῶν θεμελίων ἐγειρόμενον νέον οἰκοδόμημα θεωρητῇ ἐν ταύτῳ ἀρχαῖον, ἀναμνηστικὸν μᾶλλον τὰ παλαιὰ καὶ συνεχίζῃ οὕτω περισσύτερον τὴν παρελθούσαν δόξαν πρὸς τοὺς παρόντας τῆς ἀναγεννήσεως ἀγῶνας;

Σ.

~~~~~

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Εἰς τὰ Ὀλύμπια τοῦ 1870 ἔτους.

ὦ Ἕλλην, τῶν πατέρων σου σ' ἄρχουν λοιπὸν οἱ τάφοι·
Τὰς τεροδόχους κάλπας των αἰώνια θ' ἀνακινῇς;
Τὰς δάφνας τοῦ ματώπου των ν' ἀνομασῶς ἐγράψῃς;
Ἀπόγονος νὰ λέγῃσαι; Πρόγονος σὺ δὲν θὰ γένῃς;
Δὲν θὰ γένῃς;

Τὸ παρελθὸν τὴν ὄψιν σου μὲ φῶς θὰ περιβάλλῃ,
Ὡς τὴν σελήνην δύσαντος Φοῖβου ἀνταύγεια χρυσῇ;
Θὰ μνημονεύῃς πάντοτε τί ἔπραξαν οἱ ἄλλοι,
Καὶ δὲν θὰ μνημονεύσῃ τις τί ἔπραξες ποτὲ καὶ σὺ;
Ποτὲ καὶ σὺ;

Ἄν ᾗς' υἱός, καὶ σὺ πατὴρ θὰ γείνης καὶ ἡ μνήμη
Θ' ἀποδεσθῇ γηράσκουσα τῶν πατραγαθίων·
Εἰς τὸν υἱόν σου δὲν θ' ἀρκῇ τοῦ πάππου τοῦ ἡ φήμη,
Καὶ θὰ ζητήσῃ πατρικὴν.—Τί θὰ εἴπῃς εἰς τὸν υἱόν;
Εἰς τὸν υἱόν;

Θὰ εἴπῃς ὅτι σιδηρᾷ σ' ἐμπέδισε παλάμη
Νὰ δρέψῃς εἰς στεφάνους σου τὰς βοδοδάφνας τῶν Τεμπῶν,
Καὶ τὸ ὑπνωττον ξίφος σου κατώρθωσεν νὰ κάμῃ
Ἀπὸ πολέμου φάσαναν εἰρωνικὴν στολὴν πομπῶν,
Στολὴν πομπῶν!

Φεῦ! θὰ εἴπῃς ἀλήθειαν.—'Ἄλλ' ἔχει κ' ἡ εἰρήνη
Διὰ τοὺς στρατιώτας τῆς ἰλαίας εὐθαλῆ θαλλόν!
Ἐὰν τὴν δάφνην τῶν μαχῶν αἱμάτων βροῦς ἀδρόνῃ,
Ἰδρὼς πολύτιμος αὐτὸν εἰς στέφανον πλέκει καλόν,
Πλέκει καλόν.

Εἶχον κ' οἱ πρόγονοι ἡμῶν μετὰ τὸν Μαραθῶνα
Πύθια, καὶ Ὀλύμπια μετὰ τὰς Πλαταιάς.
Κ' εἰς σὲ μετὰ αἱματηρὸν θαφροστεφῇ ἀγῶνα,
Φαιδρὰ καὶ ἑλασιστεφῆς ἀνοίγεται Ὀλυμπιάς,
Ὀλυμπιάς! *)

(Αὐγούστος 1870.)

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Τὸ ἀνωτέρω ἀσματικὸν ἐγράφη ὅπως ὑποβλήθη εἰς τὸν ποιητικὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων καὶ τοις ἐπὶ τῇ κατατὸ πρόγραμμα, εἰς ἐπεδοκιμάζετο· ἀγνοοῦμεν δὲ διὰ τί δὲν ὑπεβλήθη. Καὶ ἐπειδὴ ἐρμηνεύει μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ ἀληθείας τὴν περὶ πατραγαθίων ἰδέαν τοῦ Μενάνδρου, εὖ τινοὺς τοὺς στίχους ἐδημοσίευσamen τὸν παρελθόντα μῆνα (σελ. 190), παρεκαλέσαμεν τὸν ποιητὴν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν τῇ «Πανδώρα» δημοσίευσιν αὐτοῦ.